

KAKO IZDRŽATI TERET

ZELENE TRANZICIJE?

SADRŽAJ

Evropa prelazi na trgovanje električnom energijom svakih petnaest minuta	OVDE
Trgovina električnom energijom u Evropi: Ko najviše uvozi, a ko izvozi?.....	OVDE
Opšti sud EU poništava odluku ACER-a u vezi s upravljanjem tržištima električne energije	OVDE
Napustite dogmu: Zeleni plan čini EU hladnijom, siromašnijom i slabijom – briselski portal	OVDE
Lideri EU će zahtevati veću podršku industriji kako bi se ostvario novi klimatski cilj	OVDE
EU će zaostati za 9% u ostvarivanju zelenih ciljeva za 2030. : IEA	OVDE
ACER ponavlja poziv za veću transparentnost u odabiru projekata energetske infrastrukture	OVDE
ACER će odlučiti o izmeni metodologije za nabavku kapaciteta za balansiranje električne energije	OVDE
Solarna i energija vetra prvi prestigli ugalj kao najveći svetski izvor struje	OVDE
Solarna energija najjeftinijim izvor energije na svetu	OVDE
Prepreke za rast zelene energije na zapadnom Balkanu u oblasti mreže i regulacije	OVDE
Lideri EU ciljaju na dogovor o cilju klimatskih promena u decembru	OVDE
Nemačka industrija poziva na raspravu o planiranom pooštavanju raspodele dozvola EU za emisije	OVDE
EU uvozi zelene energetske proizvode u vrednosti od 14,6 milijardi evra	OVDE
Iberijski nestanak struje bio je 'prvi te vrste', zaključuje panel stručnjaka EU	OVDE
ENTSO-E ne krivi obnovljive izvore energije za nestanak struje	OVDE
Kako se očekuje kretanje cena uglja u periodu 2025-2026?	OVDE
Poljski plan postupnog ukidanja 8 GW TE na ugalj do 2030. godine	OVDE
Poljska: Plan za spas najvećeg proizvođača koksnog uglja u EU	OVDE
EU Sredstva za restrukturiranje slovenačkih regija uglja	OVDE
Komisija napreduje u završetku inicijative Zajednički punjač	OVDE

Evropa prelazi na trgovanje električnom energijom svakih petnaest minuta

BRISEL - Promenu na 15-minutne intervale trgovanja na evropskom tržištu električne energije 1. oktobra energetske kompanije pozdravile su kao skok napred u naporima regije da pređe na snabdevanje obnovljivom energijom.

Dobavljač energije Vatenfal rekao je da promena na tržištu dan unapred sa jednog sata na promene cena svakih petnaest minuta najavljuje „novu eru“ koja bolje odražava vremensku dinamiku koja oblikuje proizvodnju obnovljive energije, čime će omogućiti veću fleksibilnost i dizajn tržišta koji zaista integriše proizvodnju energije vetra i sunca.

„Kruta struktura trgovanja na sat do sada je dovodila do neefikasnosti i ponovnih prilagođavanja, što bi trebalo postati stvar prošlosti s novim i detaljnijim sistemom.“, rekao je Jorg Sidel, šef kratkoročne optimizacije proizvodnje u Vatenfalu.

„Kupci električne energije mogli bi imati koristi od ovoga kombinovanjem pametnih brojala i dinamičkih tarifa za električnu energiju kako bi primali električnu energiju kada je najjeftinija. Fleksibilnost sve više postaje valuta energetske tranzicije“, rekao je Sidel.

Dobavljač energije 1Komma5° takođe je pohvalio reformu trgovanja električnom energijom koja je povezana s naporima EU za Jedinstveno spajanje tržišta za dan unapred (SDAC) kao korak ka efikasnijoj trgovini električnom energijom preko granica. Trgovci su sada imali 96 umesto samo 24 intervala dostupnih svaki dan kako bi odrazili proizvodnju električne energije, što bi „mnogo preciznije odražavalo stvarnost“, rekao je suosnivač kompanije Janik Šal.

„Razlike u cenama postaju jasnije vidljive“, rekao je Šal, što bi podstaklo ulaganja u fleksibilnost. Više skokova i padova cena tokom dana takođe je omogućilo veću zaradu trgovcima i povećalo potražnju za još boljim prognozama, sistemima trgovanja i finansijskim instrumentima kako bi se pokrila detaljnija shema cena.

EU je decenijama radila na spajanju tržišta električne energije svojih država članica i što besprekornijem protoku energije preko granica. Kako obnovljivi izvori energije menjaju elektroenergetske sisteme, sve je važnije još više se integrisati kako bi se ojačala sigurnost snabdevanja, osigurala pristupačnost i unapredila održivost.

Trgovina električnom energijom u Evropi: Ko najviše uvozi, a ko izvozi?

BRISSEL - Među 35 evropskih zemalja u 2024. godini, 13 su bile neto izvoznici električne energije, dok je 21 bila neto uvoznica, prema Eurostatu. Samo jedna zemlja, Kipar, nije prijavila uvoz električne energije, analizira 17. oktobra **Euronews**.

Među 35 zemalja u 2024. godini, 'neto uvoz kao postotak električne energije dostupne za krajnju potrošnju' u proseku je iznosio -0,5% u EU, što znači da zemlje EU u proseku izvoze više nego što uvoze.

Najveći neto izvoz u Švedskoj i Francuskoj

U nekoliko zemalja, neto izvoz električne energije premašuje uvoz. Švedska drži najjaču poziciju sa -27%, a odmah iza nje sledi Francuska sa -22%.

Slovenija (-19%), Norveška (-14%), Slovačka (-13%), Češka (-12%) i Austrija (-10%) takođe su jaki izvoznici električne energije.

Među četiri najveće ekonomije EU, Francuska (-22%) i Španija (-4%) su neto izvoznici, dok su Nemačka (6%) i Italija (18%) neto uvoznici. Zemlje neto uvoznice su one s visokim udelom povremenih obnovljivih izvora energije, jer uvoze mnogo kada nema vetra ili sunca.

Mogu se javiti godišnje fluktuacije

Brojke se mogu značajno razlikovati od godine do godine, što je vidljivo kada se uporede podaci iz 2024. i 2023. godine.

Na primer, dok je Grčka bila neto uvoznik sa stopom od 10% u 2023. godini, postala je neto izvoznik u 2024. godini sa ukupno -0,6%. Slično tome, neto stopa uvoza Hrvatske naglo je porasla sa 10% na 26% u istom periodu.

Stručnjaci se takođe pozivaju na energetski miks i obrasce korišćenja električne energije u ovim fluktuacijama.

Prema tumačenju eksperata, zemlje koje se oslanjaju na prirodni gas za određivanje cene električne energije imaju tendenciju uvoza veće količine električne energije.

Neto obim: Italija najveći uvoznik

Posmatrajući neto obim trgovine električnom energijom, dve velike ekonomije stoje na suprotnim stranama. Italija je najveći neto uvoznik, sa 51.000 GWh, a sledi Nemačka sa 26.269 GWh.

Nasuprot tome, Francuska je najveći neto izvoznik električne energije u apsolutnim vrednostima, sa 89.851 GWh, a sledi Švedska sa 33.435 GWh.

Opšti sud EU poništava odluku ACER-a u vezi s upravljanjem tržištima električne energije

LUKSEMBURG – Opšti sud Evropske unije poništio je 1. oktobra odluku ACER-a u vezi s upravljanjem tržištima električne energije i presudu na svom portalu **saopštio** tekstom koji prenosimo u nastavku:

Evropska komisija je 2015. godine usvojila uredbu koja se odnosi, posebno, na upravljanje tržištima unapred i unutar dnevnog u sektoru električne energije. U njoj je utvrdila zajedničke metodologije koje se odnose na izračunavanje međuzonskog kapaciteta unapred i unutar dana unutar svake relevantne regije.

Operatori prenosnih sistema za električnu energiju regije za izračunavanje kapaciteta „Core“ (obuhvata Belgiju, Češku, Nemačku, Francusku, Hrvatsku, Luksemburg, Mađarsku, Holandiju, Austriju, Poljsku, Rumuniju, Sloveniju i Slovačku) morali su razviti predloge za metodologije izračunavanja kapaciteta unutar svoje regije i dostaviti ih relevantnim nacionalnim regulatornim telima na odobrenje.

Ta nacionalna tela su zatim morala postići dogovor o predlozima; u suprotnom, Agencija Evropske unije za saradnju energetske regulatora (ACER) morala bi doneti odluku.

U ovom slučaju, 21. februara 2019. godine, ACER je usvojio odluku u tom pogledu. Ipak, nadležno nemačko nacionalno energetske regulatorno telo (BNetzA), podnelo je tužbu protiv te odluke Opštem sudu Evropske unije. Sud je 2022. godine poništio tu odluku. Međutim, 2023. godine, Odbor za žalbe ACER-a potvrdio je prvobitnu odluku.

BNetzA i Nemačka osporile su tu drugu odluku pred Opštim sudom stavom da ACER ne može uslovljavati uključivanje u izračunavanje kapaciteta elementa interne mreže na koji značajno utiču međuzonske razmene sprovedenjem analize ekonomske efikasnosti i procene uticaja povećanja praga za uključivanje.

U svojoj presudi donesenoj 8. oktobra, Opšti sud utvrđuje da nema osnova u tvrdnji ACER-a da bi se u sporne zahteve mogli uvesti i drugi zahtevi, osim

zahteva da na njih značajno utiču međuzonske razmene, kako bi se odredili interni mrežni elementi koje bi trebalo smatrati „kritičnim“ i, kao takvi, uključiti u izračunavanje kapaciteta.

Nadalje, kada su operatori prenosnog sistema električne energije dostigli minimalni kapacitet od 70% dostupan za međuzonsku trgovinu, koji je propisao zakonodavac EU, primena kriterijuma ekonomske efikasnosti, u meri u kojoj zahteva od tih operatora da utvrde da li rekonfiguracija njihove zone ili korišćenje korektivnih mera možda nisu rešenja koja su ekonomski efikasnija u poređenju s dodelom kapaciteta u svrhu rešavanja zagušenja na njihovim internim mrežnim elementima, u praksi je potpuno irelevantna. Nije pravno obavezujuća za dotične države članice ili operatore prenosnog sistema.

Shodno tome, ACER nije imao pravo, u tom kontekstu, uvesti sporne zahteve u sporne metodologije. ACER takođe nije imao pravo da se poziva na samu činjenicu da su u ovom slučaju postojala rešenja za koja se tvrdilo da su ekonomski efikasnija u poređenju s onima koje je usvojio zakonodavac EU.

Napustite dogmu: Zeleni plan čini EU hladnijom, siromašnijom i slabijom –portal

BRISEL - Zeleni plan EU, koji ima za cilj neto nultu emisiju do 2050. godine, zahteva 1 bilion evra do 2030. godine, prema podacima Evropske komisije. To nije manje od 2.000 evra po građaninu godišnje, što bi moglo ići na socijalnu pomoć, zdravstvenu zaštitu ili penzije, piše nezavisni briselski portal

Brussels Signal.

Podaci Eurostata za 2025. godinu pokazuju da je 22 posto Evropljana – 95 miliona ljudi – već u riziku od siromaštva, s realnim platama koje su pale za 1,2 posto od 2022. godine.

U Nemačkoj 30 posto malih i srednjih preduzeća rizikuje bankrot zbog troškova usklađenosti sa zelenim propisima.

U međuvremenu, EU zabranjuje nove dizel automobile do 2035. godine, prisiljavajući oslanjanje na električna vozila, koja u proseku koštaju 40.000 eura i nisu pristupačna za 60 posto Evropljana.

Industrija pati pod zelenim režimom. Mehanizam EU za prilagođavanje CO2 na granicama (CBAM) oporezuje uvoz kako bi se "izjednačile" emisije, povećavajući troškove čelika za 25 posto, a cementa za 30 posto. Kao rezultat toga, industrijska proizvodnja EU do sada je pala za 4,8 posto u 2025. godini, a samo u Nemačkoj je izgubljeno 50.000 radnih mesta.

Cene energije, naglo porasle zbog rata u Ukrajini i ruskih sankcija, čine celu stvar smrtonosnom. Cene gasa dostigle su 120 eura/MWh u 2025. godini, što je trostruko više od predratnog nivoa. Nakon što je odbacila ruski cevovodni gas – nekada 30 eura/MWh – Evropa sada kupuje američki LNG po ceni od 100 eura/MWh, prema Blumbergu.

Domaćinstva se suočavaju s 20 posto većim računima. Petnaest miliona Evropljana ne može da zagreva svoje domove, prema Eurofoundu. Obnovljivi izvori energije? Vetar i solarna energija pokrivaju 22 posto energije EU, ali skladištenje energije u baterijama zaostaje, što uzrokuje nestanke struje u Nemačkoj zimi 2024. godine.

Transportni sektor je još jedna žrtva. Paket EU "Fit for 55" nalaže smanjenje emisija za 55 posto do 2030. godine, prisiljavajući avio kompanije na "održiva" goriva koja koštaju tri puta više, prema IATA. Cene karata rastu. Brodski saobraćaj suočava se s porezima Sistema trgovanja emisijama EU (ETS), što povećava troškove prevoza za 10 posto.

Rasipanje sredstava je nečuveno. 680 milijardi eura potrošenih iz Zelenog plana do 2025. godine moglo je popraviti raspadajuće bolnice, škole ili infrastrukturu.

Napusti ovu dogmu, Brisel, ili ćemo svojoj deci preneti siromaštvo i kaos na distopijskom starom kontinentu, poručuje **Brussels Signal.**

Lideri EU će zahtevati veću podršku industriji kako bi se ostvario novi klimatski cilj

BRISSEL - Nacrt zaključaka za samit lidera EU 23. oktobra, koji je video **Rojters**, navodi da će se lideri složiti da zemlje EU i zakonodavci mogu nastaviti s postavljanjem klimatskog cilja za 2040. godinu. Međutim, oni bi takođe zahtevali od Evropske komisije da razvije jači "okvir za podršku" industrijama i građanima kroz zelenu tranziciju, navodi se.

"Posebnu pažnju treba posvetiti tradicionalnim industrijama, posebno automobilske, broderske, avio-industriji i energetske intenzivnim industrijama, poput čelika, metala i hemikalija, kako bi ostale otporne i konkurentne na globalnom tržištu", navodi se u nacrtu zaključaka od 13. oktobra.

Nacrt zaključaka nije zahtevao posebno finansiranje ili promene politika EU predviđenih u zamenu za podršku lidera cilju smanjenja emisija.

Međutim, diplomate EU su izjavile da neke zemlje traže promene u tarifi bloka za ugljenik na granicama, dok druge žele da se oslabi postepeno ukidanje novih automobila s motorima s unutarnjim sagorevanjem od strane EU do 2035. godine.

U nacrtu zaključaka navodi se da EU mora ispuniti svoje klimatske ciljeve "na tehnološki neutralan način" - fraza koju vlade često koriste kako bi se suprotstavile politikama EU koje ograničavaju određene tehnologije, poput postepenog ukidanja automobila s motorima s unutarnjim sagorevanjem.

Ako čelnici EU daju zeleno svetlo za zaključke, njihovi ministri za klimu planiraju sastanak 4. novembra kako bi odobrili klimatski cilj, taman na vreme za klimatski samit UN-a COP30.

EU će zaostati za 9% u ostvarivanju zelenih ciljeva za 2030. : IEA

PARIZ - Međunarodna agencija za energiju (IEA) **saopštila** je 7. oktobra da će EU zaostati za 9% u ostvarivanju svojih ciljeva zelenih kapaciteta do 2030. godine zbog neusklađenosti u nacionalnim planovima, dok se razvoj priobalnih vetroelektrana suočava s rastućim troškovima.

ACER ponavlja poziv za veću transparentnost u odabiru projekata energetske infrastrukture

LJUBLJANA - Evropski energetske regulator ACER **ukazao je** na kašnjenja u dostupnosti podataka Desetogodišnjih planova razvoja mreže (TYNDP) i njihovih rezultata troškova i koristi, što ometa procenu projekata od zajedničkog interesa (PCI) i projekata od obostranog interesa (PMI) za 2025. godinu.

U

1. oktobra objavljenom dvogodišnjem mišljenju o nacrtima lista predloženih projekata Agencija za saradnju energetskih regulatora ukazuje takođe da su potrebe za infrastrukturom identifikovane samo po državama članicama, bez dovoljne identifikacije potreba za kapacitetima po granicama.

Liste PCI/PMI uključuju projekte energetske infrastrukture kojima je dat prioritet na nivou EU s obzirom na njihov uticaj na značajno poboljšanje prekograničnih veza između energetskih sistema zemalja EU (i trećih zemalja u slučaju PMI).

Ovi projekti mogu imati koristi od ubrzanih postupaka izdavanja dozvola, regulatornog tretmana i finansiranja jer su identifikovani kao ključni doprinosioci integraciji obnovljivih izvora energije, jačanju prekograničnih kapaciteta i unapređenju evropskih klimatskih i energetske ciljeva.

U svom mišljenju, ACER je, pored pomenutog ukazao na nejasnu razliku između magnetizovanih i nemonetarizovanih koristi u rangiranju projekata, što smanjuje jasnoću o tome kako se oni prioritizuju.

Nacrti lista PCI/PMI projekata ne razlikuju jasno zrele i manje zrele projekte električne energije, konstatuje regulator.

Budući da ove prepreke mogu uticati na kredibilitet i robusnost procesa odabira, ACER, pored ostalog, preporučuje:

Dostaviti podatke TYNDP-a na vreme i u dobrom kvalitetu za proces odabira PCI/PMI projekata.

Uvesti procenu potreba za kapacitetima po granici za svaki energetski vektor, čime se poboljšava metodologija procene potreba.

Osigurati veću transparentnost u komplementarnim evaluacijama projekata, ako se one ne mogu izbjeći.

Uloga ACER-a u procesu odabira PCI/PMI, kako je definisano Uredbom TEN-E, je da proveri da li se relevantne metodologije i kriterijumi primenjuju dosledno i transparentno u svim regijama u procesu odabira projekata.

ACER će odlučiti o izmeni metodologije za nabavku kapaciteta za balansiranje električne energije

LJUBLJANA - EU energetski regulator ACER *saopštio* je 6. oktobra da će odlučiti o izmeni metodologije za nabavku kapaciteta za balansiranje električne energije, na predlog Evropske mreže operatora prenosnog sistema za električnu energiju (ENTSO-E).

O čemu se radi u metodologiji?

Operatori prenosnog sistema (OPS) moraju uvek održavati elektroenergetski sistem u ravnoteži. OPS-ovi obično nabavljaju potreban kapacitet za balansiranje na nacionalnom nivou, ali kako bi smanjili troškove nabavke, mogu se odlučiti za korišćenje dostupnih dobrovoljnih ponuda za balansiranje iz drugih zemalja (npr. dostupnih kada lokalni kapacitet premašuje nacionalne potrebe).

Ako se očekuje da će kapacitet za prenos biti dostupan u svim zonama nadmetanja tokom balansiranja, ove ponude se takođe mogu koristiti za smanjenje potreba za kapacitetom za balansiranje.

Metodologija za regionalnu nabavku kapaciteta za balansiranje omogućava regionalnim koordinacionim centrima (RKC) da procene kako se dobrovoljne ponude za balansiranje mogu efikasno koristiti preko granica. Nakon ove evaluacije, koordinacijski centri daju operatorima prenosnih

sistema preporuke za smanjenje obima nabavljenog balansnog kapaciteta, čime se koristi fleksibilnost elektroenergetskog sistema EU.

Zašto menjati metodologiju?

Na zahtev ACER-a, evropski operatori prenosnih sistema predlažu ažuriranje parametara pouzdanosti koje koriste regionalni koordinacioni centri za procenu dostupnosti međuzonskog kapaciteta i dobrovoljnih ponuda za balansiranje. Ovo je važno jer parametri pouzdanosti moraju odražavati najrelevantnije podatke, omogućavajući operatorima prenosnih sistema da efikasno nabave balansni kapacitet, a istovremeno upravljaju svojim operativnim rizicima.

Ova promena će da podstakne transparentniji i usklađeniji proces i poboljša balansiranje elektroenergetskog sistema EU, navodi ACER.

Solarna i energija vetra prvi prestigli ugalj kao najveći svetski izvor struje

LONDON – Po prvi put u istoriji, obnovljivi izvori proizveli su više električne energije u svetu nego ugalj, prema novoj analizi globalnih energetske trendova. Ta promena dovela je do pada proizvodnje i uglja i prirodnog gasa u poređenju s istim periodom prošle godine.

Solarna energija i energija vetra nadmašili su rast globalne potražnje za

električnom energijom u prvoj polovini 2025.

Nova analiza kompanije **Ember** pokazuje da rekordni rast solarne energije i stalno širenje energije vetra menjaju globalni energetske miks, jer obnovljivi izvori energije prvi put u istoriji prestižu ugalj.

„Vidimo prve znakove ključne prekretnice“, rekla je Małgorzata Viatros-Motika, viša analitičarka za električnu energiju u kompaniji Ember. „Solarna energija i energija vetra sada rastu dovoljno brzo da zadovolje rastuću svetsku potražnju za električnom energijom. Ovo označava početak promene u kojoj čista energija prati rast potražnje.“

Globalna potražnja za električnom energijom porasla je za 2,6% u prvoj polovini 2025. godine, što je povećanje od 369 TWh u poređenju s istim periodom prošle godine. Samo solarna energija pokrila je 83% porasta, zahvaljujući rekordnom rastu proizvodnje u apsolutnom iznosu (306 TWh, +31% u odnosu na prethodnu godinu).

Solarna i energija vetra rasli su dovoljno brzo da zadovolje rastuću potražnju i počnu sa zamenjivanjem proizvodnje iz fosilnih goriva. Proizvodnja iz uglja pala je za 0,6% (-31 TWh), a iz gasa za 0,2% (-6 TWh), što je samo delimično nadoknađeno malim porastom proizvodnje iz drugih fosilnih goriva, za ukupni pad od 0,3% (-27 TWh).

Solarna energija najjeftiniji izvor energije na svetu

LONDON - Solarna energija je označena kao "ključni pokretač" u svetskoj tranziciji ka čistoj, obnovljivoj energiji zbog svoje izuzetno niske cene, prenosi 10. oktobra **Juronjuz**.

Nova studija britanskog Univerziteta Surej (Surrey) proglasila je solarnu energiju najjeftinijim izvorom energije, nadmašujući druge obnovljive izvore energije poput vetra, kao i uglja i prirodnog gasa. Istraživači su otkrili da u najsunčanijim zemljama solarna energija košta samo 0,023 eura za proizvodnju jedne jedinice energije.

Prepreke za rast zelene energije na zapadnom Balkanu u oblasti mreže i regulacije

BUDVA - Nedostatak raspoloživih mrežnih kapaciteta za povezivanje novih projekata, kao i administrativna pitanja, ključni su izazovi s kojima se suočavaju investitori u obnovljive izvore energije u regiji zapadnog Balkana, rekli su panelisti na konferenciji Energy Week Western Balkans u Crnoj Gori.

Ugur Ipek, strateški direktor turske firme za obnovljive izvore energije Calik Renewables, je istakao nedostatak dostupnosti mreže kao ključno pitanje za celu regiju.

Crnogorski operater prenosnog sistema CGES je istakao da su ulaganja u energetska infrastrukturu i regionalna saradnja neophodni kako bi se osigurala stabilnost elektroenergetskog sistema, a istovremeno ubrzala tranzicija mreže.

Problem je veći u Hrvatskoj, gde razvoj mreže zahteva ulaganja do 2,7 milijardi eura, rekao je francuski proizvođač obnovljivih izvora energije Solveo Energies, menadžer za Hrvatsku, Mateo Zokalj. Da bi se ovo finansiralo, operater prenosnog sistema Hops odlučio je da uvede naknadu za priključenje na mrežu. Međutim, nacionalni regulator energetike Hera još nije odredio naknadu, što dovodi do kašnjenja u realizaciji projekata i sve većeg oklevanja investitora, rekao je Zokalj.

Hrvatska bi trebala učiti od drugih zemalja i postati transparentnija sa svojim planom razvoja mreže, dodao je Zokalj, pohvalivši odluku srbijanske vlade

da uvede finansijske garancije za investitore u projekte obnovljivih izvora energije.

Učesnici su rekli da regulatorni okvir takođe ometa ulaganja u obnovljive izvore energije u regiji. Regija je napravila mnogo koraka napred, ali izdavanje dozvola za obnovljive izvore energije ostaje izazov. Investitori moraju završiti nekoliko procesa kroz odvojene vladine organe kako bi završili projekat. Kada bi postojao "jedinstveni šalter" za svaki administrativni postupak, to bi ubrzalo implementaciju, rekla je Keli Kluterbuk, menadžerka za obnovljive izvore energije francuske kompanije Voltalia u Albaniji.

Lideri EU ciljaju na dogovor o cilju klimatskih promena u decembru

BRISEL - Zemlje Evropske unije približile su se dogovoru o novom klimatskom cilju, ali su odgodile dogovor o cilju smanjenja emisija za sastanak u decembru, javlja **Rojters**.

Razgovor lidera u Briselu bio je njihov prvi o nadogradnji postojećeg cilja EU o smanjenju emisija stakleničkih gasova za 40% do 2030. godine.

Evropska komisija, saopštila je da je bloku potrebno smanjenje od najmanje 55% do 2030. godine, u odnosu na nivoe iz 1990. godine, kako bi se postigao cilj neto nulte emisije do 2050. godine, na koji se

obavezalo svih 27 zemalja, osim Poljske koja zavisi od uglja.

Lideri 10. oktobra nisu podržali konkretan cilj za 2030. godinu, ali su se složili da se "vrate na to pitanje" u decembru, s ciljem finalizacije cilja do kraja godine.

EU donosi odluke jednoglasno. Nakon što se zemlje dogovore o zajedničkom stavu o cilju za 2030. godinu, moraju postići dogovor s Evropskim parlamentom, koji želi smanjenje emisija za 60%.

Lideri su se složili da odgode sporazum dok zemlje ne dobiju više informacija o uticaju cilja. To bi moglo umiriti Poljsku, koja je izjavila da ne može podržati novi klimatski cilj bez ove analize.

Nemačka industrija poziva na raspravu o planiranom pooštavanju raspodele dozvola EU za emisije

BERLIN - Predstavnici industrije u Nemačkoj pozvali su na debatu o planiranom pooštavanju pravila EU o trgovanju emisijama, tvrdeći da bi promene mogle potkopati konkurentnost bloka, izvestile su novine **Zidojče Cajtung**.

Planirana reforma sistema EU za trgovanje emisijama (ETS) - koja postavlja godišnje ograničenje na količinu CO2 koju industrija može emitovati - značila bi da "niko više neće prodavati dozvole za emisije, svi će ih očajnički tražiti, a evropska industrija bi se suočila sa "velikim problemom", rekao je Markus Kamiet, šef proizvođača hemikalija BASF na konferenciji lobističke grupe Federacija nemačke industrije (BDI).

U okviru ETS-a, neki emiteri dobijaju besplatno dozvole za emisije. EU planira postepeno da ukine besplatne dozvole od 2026. i potpuno prestane da izdaje nove dozvole u ETS-u do oko 2039.

Kompanije bi stoga mogle početi gomilati dozvole mnogo ranije, što bi dovelo do značajnog povećanja cena.

Proizvođač hemikalija Lanxess tvrdi da besplatne dozvole trebaju biti dostupne sve

dok kompanije u Aziji i Americi ne snose slične troškove za emisiju ugljen dioksida.

Denis Grim, direktor proizvođača čelika Tajsenskrup, upozorio je da cene emisija CO2 "ne smeju rasti brže nego što se transformacija može sprovesti".

Nemačko ministarstvo zaštite životne sredine reklo je novinama da je trenutno malo verovatno da će se neke industrijske grane, uključujući hemiju i čelik, snaći bez novih dozvola za emisije do 2040. godine.

EU uvozi zelene energetske proizvode u vrednosti od 14,6 milijardi evra

BRISEL - U 2024. godini, EU je uvezla solarne panele u vrednosti od 11,1 milijardi evra, tečne biogoriva u vrednosti od 2,9 milijardi evra i vetroturbine u vrednosti od 0,5 milijardi evra iz zemalja izvan EU, što je ukupno iznosilo gotovo 14,6 milijardi evra uvoza zelenih energetskih proizvoda.

Prema najnovijim podacima **Eurostata**, vrednost uvezenih solarnih panela smanjena je za 43% u poređenju sa 2023. godinom zbog pada cena, dok je ukupna težina ovog uvoza porasla za skromnih 2%. S druge strane, uvoz vetroturbina e zabeležio porast vrednosti od 102%.

Kina je bila ubedljivo najveći dobavljač solarnih panela, sa 98% ukupnog uvoza. U 2024. godini uvoz vetroturbina uglavnom je bio iz Indije i Kine.

Iberijski nestanak struje bio je 'prvi te vrste', zaključuje panel stručnjaka EU

Specijalisti za elektroenergetski sistem godinama upozoravaju da razvoj evropske elektroenergetske mreže nije uspeo da prati prelazak s proizvodnje energije iz uglja i gasa na održivije izvore poput vetra i sunca.

BRISSEL - Katastrofalan kvar na elektroenergetskoj mreži koji je blokirao Španiju i Portugal 28. aprila bio je bez presedana, prema „činjeničnom“ izveštaju operatora mreže – koji su, nakon pet meseci istraživanja uzroka jednog od najgorih nestanaka struje ikada u Evropi.

Incident je bio najgori kvar elektroenergetskog sistema u Evropi u više od 20 godina i „prvi te vrste“ u svetu, rekao je Damjan Kortinas, koji predsedava telom evropskih operatora prenosnog sistema Entso-E, predstavljajući 3. oktobra **izveštaj** u Briselu.

U prošlosti su nestanci struje obično bili izazvani naglim padom napona, ali čini se da se španska mreža urušila zbog previše dobrih stvari.

„Bio je to manje-više tipičan proletnji dan“, rekao je Klaus Kašnic iz austrijskog operatora visokonaponske mreže APG, koji je bio jedan od vođa istrage. U Španiji je to značilo visoke udele solarne i energije vetra u miksu, a veleprodajne cene električne energije lebde blizu nule.

Domine padaju

Tada je napon u španskoj mreži, koja obično radi na standardnih 400 kV, počeo da raste.

Španija dozvoljava veći manevarski prostor od drugih zemalja EU, što znači da mreža nastavlja da funkcioniše i sa naponima koji dostižu 435.000 volti (435 kV), objasnio je Kortinas. Drugde u Evropi, dostizanje 420 kV obično pokreće hitne mere.

Istovremeno, frekvencija naizmenične struje - još jedna ključna varijabla u upravljanju mrežom, obično stabilnih 50 herca - počela je da fluktuira, što je izazvalo isključenje dalekovoda prema Francuskoj - jedne od retkih veza između Iberijskog poluostrva i šire evropske mreže, a koja je inače mogla pomoći u stabilizaciji sistema.

Problemi s naponom su se naknadno vratili, dovodeći mrežu do tačke kolapsa između 12:32 i 12:33.

Kada su transformator u Granadi i solarna elektrana u Badajozu, oba na jugu zemlje, nestali u roku od nekoliko sekundi, igra je bila završena - inače normalan dan gurnuo je Portugal i Španiju u haos.

„Nakon trećeg incidenta, već smo dostigli napon iznad 440 kV, ovo je manje-više bila tačka bez povratka“, rekao je Kašnic.

„Nikada nismo imali nestanak struje zbog prenapona; ovo nam je novo“, rekao je Kašnic.

Poslednji evropski nestanak struje uporedivih razmera pogodio je celu Italiju 2003. godine, ali to je bilo izazvano preopterećenim prekograničnim kablovima, a prethodio mu je nagli gubitak napona u mreži. Desilo se u roku od nekoliko minuta, a ne sekundi, kao što je bio slučaj na Iberijskom poluostrvu.

ENTSO-E ne krivi obnovljive izvore energije za nestanak struje

BRISSEL - ENTSO-E, Evropska mreža operatora prenosnog sistema za električnu energiju, **objavila** je 6. oktobra izveštaj u kome ne krivi obnovljive izvore energije ili njihov višak za nestanak struje na Iberijskom poluostrvu 28. aprila 2025. godine.

Izveštaj ne identifikuje probleme sa inercijom tokom dana 28. aprila, ali ističe da postojeći mehanizmi za kontrolu napona nisu bili u stanju da se nose sa fluktuacijama napona 28. aprila.

„Neviđeno“

„Ovo je bio događaj bez presedana“, rekao je komesar EU za energetiku Dan Jorgensen, koji je opisao događaje u Španiji kao „prvi incident te vrste koji naglašava da se evropski energetska sistem suočava s novim izazovima“.

Specijalisti za elektroenergetski sistem godinama upozoravaju da razvoj evropske elektroenergetske mreže nije uspeo da prati prelazak s proizvodnje energije iz uglja i gasa na održivije izvore poput vetra i sunca.

Španija je 2023. godine potrošila više na upravljanje svojom već preopterećenom prenosnom mrežom nego što je uložila u njen razvoj, upozorio je prošle godine britanski think tank Ember.

„Kako se elektroenergetski sistemi razvijaju, poboljšane nadogradnje mreže i fokus na čistu fleksibilnost su neophodni za otpornost“, rekao je viši analitičar Embera Kris Roslov.

Problem su prepoznale i vlade i Evropska komisija, koja je pre dve godine izradila „akcioni plan“. Izvršna vlast EU planira da u narednim mesecima predstavi „paket mera za mreže“ za podršku remontu mreže dalekovoda koja u mnogim slučajevima nije nadograđivana decenijama.

Završni izveštaj, s preporukama za korektivne mere, očekuje se u prvom kvartalu 2026. godine.

Međutim, ne očekuje se da će bilo koji protagonista - bilo da se radi o španskom operateru prenosne mreže Red Elektrika, samoj vladi ili operaterima konvencionalnih ili obnovljivih elektrana – biti u potpunosti okrivljen.

Kako se očekuje kretanje cena uglja u periodu 2025-2026?

Projekcije tržišta ukazuju na nastavak silazne putanje prognoze cena uglja tokom perioda 2025-2026, iako uz važne razlike između vrsta uglja i nivoa kvaliteta, analizira 10. oktobra **Discovery Alert**.

Izgledi za cenu termalnog uglja

Projekcije pokazuju da će prosečne cene termalnog uglja pasti za približno 27% u odnosu na prethodnu godinu u 2025. godini na oko 100 dolara po metričkoj toni, što odražava stalnu prekomernu ponudu i smanjeni rast potražnje. Ovo predstavlja značajnu korekciju u odnosu na nivoe cena viđene tokom energetske krize 2022-2023.

Dalja erozija cena od 5-12% očekuje se u 2026. godini, jer dodavanje kapaciteta obnovljivih izvora energije nastavlja da vrši pritisak na proizvodnju energije iz uglja. Donja granica ovog raspona predstavljala bi cene termalnog uglja koje se približavaju marginalnim troškovima proizvodnje za mnoge dobavljače.

Trenutne krive fjučersa sugerišu prosečnu cenu od 115 dolara po metričkoj toni za period 2025-2027, što ukazuje da tržište očekuje određenu stabilizaciju nakon početne korekcije. Ovo određivanje cene fjučersa predstavlja značajnu premiju u odnosu na konsenzus procena analitičara, što ukazuje na potencijalni rizik od pada trenutnih tržišnih očekivanja.

Dugoročne projekcije cena

Očekivanja cena u sredini ciklusa od 2029. godine nadalje ukazuju na stabilizaciju termalnog uglja oko 107 dolara po metričkoj toni, prema prognozama konsenzusa analitičara. Ove projekcije su u skladu s procenjenim dugoročnim marginalnim troškovima proizvodnje prilagođenim inflaciji.

Analiza krive troškova industrije pokazuje da bi ovi nivoi cena omogućili profitabilno poslovanje za približno 70% globalne proizvodnje termalnog uglja. Proizvođači s višim troškovima verovatno bi se suočili s kontinuiranim finansijskim pritiskom na ovim nivoima cena.

Poljski plan postupnog ukidanja 8 GW TE na ugalj do 2030. godine

VARŠAVA - Poljska je predstavila plan za postupno ukidanje 8 GW termoelektrana na ugalj do 2030. godine, kako budu isticala ugovorene subvencije tom sektoru energije, prenosi [energiesmedia.com](https://www.energiesmedia.com).

Prema poljskoj uredbi o unutrašnjem tržištu električne energije, od početka jula prestaju značajne subvencije na koje se sektor uglja oslanjao. Spomenuta uredba propisuje da termoelektrane na ugalj koje emitiraju više od 550 g CO₂/kWh (i 350 g/kWh/godišnje) više neće smeti da subvencionišu svoje budžete putem tržišta kapaciteta ili bilo kog drugog mehanizma.

Nakon završetka državnih subvencija ove godine, sledeći talas povlačenja kapaciteta dogodiće se 2029-2030. To razdoblje označilo bi kraj petogodišnjih ugovora, koji su prodani na aukciji tokom četvrtog kruga aukcija kapaciteta koje je vodila poljska vlada.

Iza tog razdoblja, poslednji talas povlačenja kapaciteta dogodiće se najkasnije 2035. godine, kada će isteći najduži 15-godišnji ugovori Poljske za nove jedinice uglja. U tom trenutku, energija iz uglja u Poljskoj više neće postojati.

Poljski ugalj preživljava samo zahvaljujući velikim javnim subvencijama. Poreski obveznici će 2025. godine potrošiti 9 milijardi zlotā (2,12 mlrd evra) na podršku sektoru. To je oko 600 zlotā (141 evro) po domaćinstvu, izračunali su ekonomisti.

Ono što je zabrinjavajuće je nepobitna činjenica da Poljska nema plan za nadoknadu gubitka energetske kapaciteta. Ako vlada u Varšavi ne pokrene mere i politike koje podstiču alternativne izvore energije, opšti je konsenzus da će cene u Poljskoj dramatično porasti, konstatuje portal.

Poljska: Plan za spas najvećeg proizvođača koksnog uglja u EU

VARŠAVA - Poljska vlada priprema plan za spašavanje državne kompanije Jastrzebska Spolka Weglowa (JSW), jednog od najvećih evropskih proizvođača koksnog uglja, rekao je za **money.pl** ministar državne imovine Poljske Vojčeh Balčun. Prema njegovim rečima, scenario bankrota se ne razmatra, jer bi to moglo imati negativne posledice ne samo za zaposlene i region, već i za celu ekonomiju". Dodao je da je kompaniji potrebno smanjenje troškova i moguće otpuštanje zaposlenih. Istovremeno, vlada neće moći direktno pružiti finansijsku pomoć kompaniji, jer je za to potrebna dozvola Evropske komisije. Razmatra se nekoliko scenarija, uključujući mogućnost podrške putem Banke nacionalne ekonomije (BGK) i Poljskog fonda za razvoj (PFR).

EU Sredstva za restrukturiranje slovenačkih regija uglja

LIUBLJANA – Vlada Slovenije odobrila je preko 14 miliona evra evropskih sredstava za javni poziv za sufinansiranje istraživačko-razvojnih projekata u rudarskim regijama Zasavje i Savinja-Šaleška u okviru Fonda za pravednu tranziciju, javlja **STA**. „Nepovratna evropska sredstva iz Fonda za pravednu tranziciju biće iskorišćena za ekonomsko restrukturiranje rudarskih regija Zasavje i Savinja-Šaleška ka prelasku na niskougleničnu, cirkularnu i digitalnu ekonomiju“, naglasio je resorni ministar Aleksander Jevšek.

Pomoć je deo aktivnosti za restrukturiranje oba regiona rudarenja uglja, koje će biti podržane sa više od 250 miliona evra iz Fonda za pravednu tranziciju EU, a očekuje se da će biti završene najkasnije do 2033. godine.

Komisija napreduje u završetku inicijative Zajednički punjač

BRISEL - Svake godine se u EU proda preko 400 miliona eksternih napajanja (EPS). Kako bi se povećala udobnost za potrošače, kao i efikasnost resursa i energije, Komisija je **saopštila** 13. oktobra da je revidirala zahteve za ekodizajn ovih uređaja. Proizvođači će imati 3 godine da se pripreme za promene.

Pravila obuhvataju EPS koji pune ili snabdevaju električnom energijom uređaje kao što su laptopovi, pametni telefoni, bežični ruteri i računarski

monitori. EPS će morati ispunjavati više standarde energetske efikasnosti i biti interoperabilniji – na primer, svi USB punjači na tržištu EU

moraće imati barem jedan USB Type-C priključak i moraće da rade sa odvojivim kablovima. To će biti zajednički punjači.

Očekuje se da će novi zahtevi doneti godišnje uštede od oko 3% potrošnje energije tokom životnog ciklusa EPS-a do 2035. godine (što odgovara energiji koju oko 140.000 električnih automobila potroši u jednoj godini). Takođe će smanjiti 9% povezanih emisija stakleničkih gasova i oko 13% povezanih emisija zagađivača. Potrošnja potrošača može se smanjiti za oko 100 miliona evra godišnje do 2035. godine.

Povećanje interoperabilnosti EPS-a takođe će dovesti do značajnog povećanja pogodnosti za potrošače.

Svi uređaji koji spadaju pod područje primene novih pravila interoperabilnosti prikazivaće logotip EU Common Charger-a, prepoznatljiv vizualni element koji će pomoći u informisanju potrošača i olakšati usklađivanje punjača i uređaja koji se napajaju.